

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет мистецтв
Кафедра музично-практичної підготовки

Віталій Охманюк

Інструментознавство та інструментування

(Весільна полька з Серафинець)

Методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу
«Інструментознавство та інструментування»

Луцьк
Вежа-Друк
2017

УДК 78.085.2(477)(072)
ББК 85.95-085(4УКР)я73-9
В 38

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 5 від 15 лютого 2017 р.);*

Рецензенти:

Огороднік О. В. – народний артист України, директор-художній керівник заслуженого народного ансамблю пісні і танцю України «Колос»;

Шиманський П. Й. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичних інструментів факультету мистецтв СНУ імені Лесі Українки.

Охманюк В. Ф.

В 38 Інструментознавство та інструментування (Весільна полька з Серафинець): метод.- реком. для сам. роб. з курсу «Інструментознавство та інструментування» : / Віталій Федорович Охманюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 34 с.

У методичні рекомендації з дисципліни «Інструментознавство та інструментування» запропоновано твір «Весільна полька з Серафинець». Зроблено гармонічний аналіз та аранжування твору, в основі яких покладено теми українські народні мелодії. Переважно солюючими інструментами є сопілка та цимбали.

Рекомендовано студентам 1 курсу напряму «Музичне мистецтво» та викладачам вищих мистецьких навчальних закладів, керівникам професійних й аматорських оркестрів та ансамблів українських народних інструментів.

УДК 78.085.2(477)(072)
ББК85.95-085(4УКР)я73-9

© Охманюк В. Ф., 2017

© Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки, 2017

Основні методико-виконавські вказівки та рекомендації стосовно роботи над художнім матеріалом у творі “Весільна полька з Серафинець”

«*Весільна полька з Серафинець*» продовжує розвивати навички, здобуті у вивченні попередньої п'єси. Вона також представляє собою багатотемну композицію вінкоподібного типу, з рисами тричастинної репризної форми. Її особливістю є двотактовий ефектний зачин, покликаний зосередити увагу слухача на п'єсі і зацікавити його. Тому цей початок має бути виконаний максимально швидко, чітко і вправно.

Основна тема польки F-dur відзначена послідовним використанням прийомів гармонічної, фактурної та тембрової варіантності. Тому завданням оркестрантів є тонко підкреслити, що кожного разу, коли сопілка знову починає проводити запальну народну мелодію, оркестр щоразу надає темі трохи іншого, відмінного відтінку. Це стосується доволі самостійної, мелодизованої партії кларнета, партій флейти, труби та перших скрипок.

Особливості оркестрування другої теми (ц. 2¹, B-dur) також дають змогу розвивати навички тембро-фактурного діалогу, оскільки її мелодія розподілена за принципом питання/відповідь між сопілкою та іншими мелодичними інструментами (флейта, кларнет, труба, перші скрипки). У наступній темі (ц. 3) до вказаного прийому додається прийом секвенціювання, та проведення теми в різних тональностях (Es-dur та F-dur).

У останніх двох тактах епізоду (два такти до ц. 4) оркестр вживає цікавий «гумористичний прийом». Після багатократного проведення енергійного, життєствердного мотиву несподівано наступають два такти генеральної паузи: барабан самотньо вистукує синкоповану ритмічну послідовність.

Четверта тема (d-moll) вносить у розвиток твору ладовий та динамічний контраст. У її виконанні важливо досягнути рівності в проведенні рельєфної

¹Ц. 1, ц. 2 і т. д. – оркестрова цифра

мелодичної лінії, а також для контрасту з попереднім епізодом витримати динаміку *p*. П'ята тема має гумористичний характер, який створюється співставленням малосекундового мотиву у вигляді форшлагу та у вигляді мелодичної побудови (обидва у перших скрипок), в той час як в партії кларнета звучать розкішні віртуозні пасажі. Вказаний прийом наочно демонструє застосування у оркестровій партитурі принципів ансамблевої гри, споріднюючи партитуру великого оркестру з практикою гри малих інструментальних ансамблів.

Зважаючи на те, що далі розпочинається точне повторення експозиційного матеріалу, хоча і в дещо іншій послідовності: четверта тема – перша – друга – третя, необхідно таким чином продумати виконання цієї «дзеркальної репризи», щоб зняти загрозу неоригінальності матеріалу. Це може бути зроблено за рахунок незначних динамічно-темпових відхилень, стратегія яких має бути випрацювана диригентом в кожному випадку індивідуально і донесена до оркестрантів. Трактовка репризи може бути здійснена як за допомогою одного лише динамічного фактора, так і одного лише темпового фактора, а також за їхньої спільної участі, як крещендуюча побудова, або ж контрастно-складова з послідовним наростанням контрасту.

Весільна полька з Серафинець

муз. народна 5
аранж. В. Охманюка

Con moto

①

Сопілка

Флейта

Кларнет in B♭

Труба in B♭

Тромбон

Барабан

Тарілка

Бас барабан

Бандура

Цимбали

Баян

Скрипка I

Скрипка I

Скрипка II

Скрипка II

Альт

Віолончель

Контрабас

The musical score is written for a 2/4 time signature. It features a variety of instruments: woodwinds (Soprano Saxophone, Flute, Clarinet in B♭, Trumpet in B♭, Trombone), brass (Trumpet in B♭, Trombone), percussion (Drum, Cymbals, Bass Drum), and strings (Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, Double Bass). The score is divided into four measures, with a first ending bracketed over the second and third measures. The tempo is marked 'Con moto'.

5

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Віол.

К-бас

This musical score page contains measures 10 through 14. The instruments and parts are as follows:

- Соп.** (Soprano): Melodic line with various ornaments and dynamics.
- Фл.** (Flute): Melodic line, often playing in unison with the soprano.
- Кл.** (Clarinet): Melodic line, often playing in unison with the flute.
- Тр.** (Trumpet): Melodic line, often playing in unison with the flute and clarinet.
- Тромб.** (Trombone): Bass line with rhythmic patterns.
- Бараб.** (Drum): Rhythmic accompaniment.
- Тар.** (Tambourine): Rhythmic accompaniment.
- Бас бараб.** (Bass Drum): Rhythmic accompaniment.
- Банд.** (Band): Piano accompaniment with chords and bass line.
- Цимб.** (Cymbal): Rhythmic accompaniment.
- Баян** (Bayan): Piano accompaniment with chords and bass line.
- Скр. I** (Violin I): Melodic line with various ornaments and dynamics.
- Скр. I** (Violin I): Melodic line, often playing in unison with the first violin.
- Скр. II** (Violin II): Melodic line with chords.
- Скр. II** (Violin II): Melodic line with chords.
- Альт** (Viola): Melodic line with chords.
- Виол.** (Violoncello): Melodic line with chords.
- К-бас** (Double Bass): Melodic line with chords.

15

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Виол.
К-бас

20

trm

trm

Соп.

Staff for Soprano (Соп.) showing melodic lines with trills in measures 20-24.

Фл.

Staff for Flute (Фл.) showing melodic lines in measures 20-24.

Кл.

Staff for Clarinet (Кл.) showing melodic lines in measures 20-24.

Тр.

Staff for Trumpet (Тр.) showing melodic lines in measures 20-24.

Тромб.

Staff for Trumpet (Тромб.) showing melodic lines in measures 20-24.

Бараб.

Staff for Drum (Бараб.) showing rhythmic patterns in measures 20-24.

Тар.

Staff for Tambourine (Тар.) showing rhythmic patterns in measures 20-24.

Бас бараб.

Staff for Bass Drum (Бас бараб.) showing rhythmic patterns in measures 20-24.

Банд.

Staff for Piano (Банд.) showing harmonic accompaniment in measures 20-24.

Цимб.

Staff for Cymbal (Цимб.) showing harmonic accompaniment in measures 20-24.

Баян

Staff for Bassoon (Баян) showing harmonic accompaniment in measures 20-24.

Скр. I

Staff for Violin I (Скр. I) showing melodic lines in measures 20-24.

Скр. I

Staff for Violin I (Скр. I) showing melodic lines in measures 20-24.

Скр. II

Staff for Violin II (Скр. II) showing melodic lines in measures 20-24.

Скр. II

Staff for Violin II (Скр. II) showing melodic lines in measures 20-24.

Альт

Staff for Viola (Альт) showing melodic lines in measures 20-24.

Виол.

Staff for Violoncello (Виол.) showing melodic lines in measures 20-24.

К-бас

25

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Віол.

К-бас

trm

30

trump

This musical score page contains 11 staves for an orchestra and one staff for a vocal soloist. The instruments are: Soprano (Соп.), Flute (Фл.), Clarinet (Кл.), Trumpet (Тр.), Trombone (Тромб.), Drum (Бараб.), Snare (Тар.), Bass Drum (Бас бараб.), Band (Банд.), Cymbals (Цимб.), Bells (Баян), Violin I (Скр. I), Violin II (Скр. II), Viola (Альт), Violoncello (Віол.), and Double Bass (К-бас). The score is in 4/4 time with a key signature of two flats. The vocal line begins in measure 30 with a rest, followed by a melodic phrase in measures 31 and 32, and a final note in measure 33. The instrumental parts provide a rhythmic and harmonic accompaniment, with various textures and dynamics throughout the measures.

34

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Виол.
К-бас

Detailed description of the musical score: The score is for a symphony orchestra and includes a vocal soloist (Soprano). The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 7/8. The piece begins at measure 34, marked with a circled '3'. The vocal line (Соп.) has a melodic line with some rests. The woodwinds (Фл., Кл., Баян) and strings (Скр. I, Скр. II, Альт, Виол., К-бас) play complex rhythmic patterns, often with accents and slurs. The percussion section (Бараб., Тар., Бас бараб., Банд., Цимб.) provides a driving, syncopated accompaniment. Dynamics include accents (>) and slurs.

40

This musical score page, numbered 40, features a variety of instruments and a vocal line. The instruments are arranged in a standard orchestral layout from top to bottom: Soprano (Соп.), Flute (Фл.), Clarinet (Кл.), Trumpet (Тр.), Trombone (Тромб.), Drum (Бараб.), Snare (Тар.), Bass Drum (Бас бараб.), Band (Банд.), Cymbals (Цимб.), Bassoon (Баян), Violin I (Скр. I), Violin II (Скр. II), Viola (Альт), Violoncello (Виол.), and Double Bass (К-бас). The score is written in a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a common time signature (C). The vocal line (Соп.) is in a soprano clef. The woodwinds and strings play rhythmic patterns, often with accents (v) and slurs. The percussion section includes a steady drum pattern with snare and bass drum, and cymbals. The brass section (Trumpet and Trombone) plays rhythmic figures with accents. The strings (Violins, Viola, Cello, and Double Bass) provide a harmonic and rhythmic foundation. The score is divided into four measures, with a double bar line after the second measure.

45

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Виол.
К-бас

49

(4) *trm*

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Віол.

К-бас

55 *trm* *trm*

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Виол.
К-бас

61 *trm*

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Виол.
К-бас

66

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Виол.
К-бас

Detailed description of the musical score: The score is for measures 66 through 69. It features a complex orchestration. The woodwind section includes Soprano Saxophone (Соп.), Flute (Фл.), Clarinet (Кл.), and Trumpet (Тр.). The brass section includes Trombone (Тромб.). The percussion section includes Drum (Бараб.), Tom (Тар.), Bass Drum (Бас бараб.), Conga (Банд.), and Bells (Цимб.). The string section includes Violin I (Скр. I), Violin II (Скр. II), Viola (Альт), Violoncello (Виол.), and Double Bass (К-бас). The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The score shows various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. A circled number 5 is positioned above the first measure.

70

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Віол.

К-бас

74 *tr*

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Віол.
К-бас

78 *tr*

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Виол.
К-бас

Detailed description: This is a page of a musical score, page 21, starting at measure 78. The score is for a symphony orchestra and a vocal soloist. The instruments listed on the left are: Soprano (Соп.), Flute (Фл.), Clarinet (Кл.), Trumpet (Тр.), Trombone (Тромб.), Drum (Бараб.), Snare (Тар.), Bass Drum (Бас бараб.), Band (Банд.), Cymbal (Цимб.), Bajan (Баян), Violin I (Скр. I), Violin II (Скр. II), Viola (Альт), Violoncello (Виол.), and Double Bass (К-бас). The key signature has one flat (B-flat). The vocal line (Соп.) has a trill (tr) over a note in measure 79. The woodwinds and strings play rhythmic patterns, while the percussion section provides a steady accompaniment. The score is written in a standard musical notation with various clefs and time signatures.

81 *tr* ⑥ *tr*

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Виол.
К-бас

86

trm

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Виол.

К-бас

91 *trm*

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Виол.
К-бас

96 *trm* ⑦

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Виол.
К-бас

101

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Виол.

К-бас

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Виол.

К-бас

Detailed description: This is a page of a musical score, page 106, numbered 27 in the top right corner. The score is arranged in a grand staff format with multiple staves. The instruments listed on the left are: Soprano (Соп.), Flute (Фл.), Clarinet (Кл.), Trumpet (Тр.), Trombone (Тромб.), Drum (Бараб.), Guitar (Тар.), Bass Drum (Бас бараб.), Band (Банд.), Cymbals (Цимб.), Bayan (Баян), Violin I (Скр. I), Violin II (Скр. II), Viola (Альт), Violoncello (Виол.), and Double Bass (К-бас). The music is written in a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). The score shows a complex arrangement with various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The vocal line (Соп.) features melodic phrases with some grace notes. The instrumental parts include rhythmic accompaniment, harmonic support, and melodic lines. The percussion section (Бараб., Тар., Бас бараб., Банд., Цимб.) provides a steady rhythmic foundation. The string section (Скр. I, Скр. II, Альт, Виол., К-бас) plays a consistent rhythmic pattern, often in a harmonic texture.

III

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Виол.

К-бас

The musical score is written for a symphony orchestra. It consists of 15 staves. The top staff is for the Soprano (Соп.), followed by Flute (Фл.), Clarinet (Кл.), Trumpet (Тр.), Trombone (Тромб.), Drum (Бараб.), Snare (Тар.), Bass Drum (Бас бараб.), Band (Банд.), Cymbal (Цимб.), Bajan (Баян), Violin I (Скр. I), Violin II (Скр. II), Viola (Альт), Violoncello (Виол.), and Double Bass (К-бас). The score is in 3/4 time and features a variety of instruments including woodwinds, brass, percussion, and strings. The music is marked with a 'III' and a circled '8'.

116

Соп. *trm*

Фл. *trm*

Кл.

Тр.

Тромб. *trm*

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Виол.

К-бас

121

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Віол.

К-бас

trm

126

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Віол.

К-бас

trump

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Виол.

К-бас

Detailed description of the musical score: This page contains a full orchestral score for rehearsal mark 9, starting at measure 130. The score is written in a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 4/4 time signature. The instruments and their parts are as follows: Soprano (Sop.) with a vocal line; Flute (Фл.) with a melodic line; Clarinet (Кл.) with a melodic line; Trumpet (Тр.) and Trombone (Тромб.) with harmonic and rhythmic parts; Drum set (Бараб., Тар., Бас бараб.) with a complex rhythmic pattern; Band (Банд.) with a rhythmic accompaniment; Cymbals (Цимб.) with a rhythmic accompaniment; Bells (Баян) with a rhythmic accompaniment; Horns I (Скр. I) and Horns II (Скр. II) with harmonic parts; Viola (Альт) with a melodic line; and Double Bass (К-бас) with a rhythmic accompaniment. The score includes various musical notations such as notes, rests, dynamics (accents), and articulation marks.

Соп.

Фл.

Кл.

Тр.

Тромб.

Бараб.

Тар.

Бас бараб.

Банд.

Цимб.

Баян

Скр. I

Скр. I

Скр. II

Скр. II

Альт

Віол.

К-бас

The musical score is written in a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a common time signature (C). It features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Dynamic markings such as accents (>) and hairpins are used throughout. The score is divided into systems, with some instruments grouped together in brackets. The page number 136 is located at the top left, and the page number 33 is at the top right.

141

Соп.
Фл.
Кл.
Тр.
Тромб.
Бараб.
Тар.
Бас бараб.
Банд.
Цимб.
Баян
Скр. I
Скр. I
Скр. II
Скр. II
Альт
Віол.
К-бас

Список використаних джерел

1. Браславский Д. Основы инструментовки для эстрадного оркестра / Д. Браславский. – М.: [б. и.], 1967. – 323 с.
2. Гайденко А. П. Инструментознаство та основи теорії інструментування / А. П. Гайденко. – Х.: Майдан, 2010. – 234 с.
3. Гуменюк А. Українські народні інструменти / Г. Гуменюк. – К.: Муз. Україна, 1967. – 243 с.
4. Гуцал В. Інструментовка для оркестру народних інструментів / В. Гуцал. – К.: Муз Україна, 1988. – 79 с.
5. Черкаський Л. Українські народні інструменти / Л. Черкаський. – К.: Техніка, 2003. – 262 с.

Навчально-методичне видання

Охманюк Віталій Федорович

Інструментознавство та інструментування (Весільна полька з Серафинець)

*Методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу
«Інструментознавство та інструментування»*

Друкується в авторській редакції

Формат Обсяг ум. друк. арк., обл.-вид. арк.
Наклад ... пр. Зам..... Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Бойка, 1, тел. (0332) 29-90-65).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № від2017 р.